

se vzgojuje tako, da bo postal dober? Kaka bedarija! Otrok je že dober sam na sebi, saj je človek in ima tedaj vse človeške lastnosti. Kar je pa človeško, je popolno, naj se bo karkoli. Vse, kar stori človek, je dobro, je mnogo vredno in edini namen človekov je, da ostane človek. Zarad tega tudi vzgoja ne more imeti drugega namena, kakor pustiti, da otrok ostane človek. Naj se razvija popolnoma po svoje; trmasti otrok naj le ohrani svojo trmo, kajti trma je človeška lastnost in kako bi bilo obžalovati, ako bi se ta dragocenost izgubila od človeškega rodú. Zlasti pa naj one plemenite in pristno-človeške lastnosti otroku ostanejo: napuhjenost — hočem reči — samosvoj ponos, mesenost — to se pravi: zdrava in neprecenljiva človeška čutnost, ta prekrasni biser v naši naravi! — maščevalnost — pravilno: želja braniti samega sebe itd. Vse to mora v človeku, v otroku ostati in zato ne sme biti vetrič pihniti od nikoder, da bi mu kak lasek nagnil na drugo stran, kakor ga je položila narava. Vsa naloga vzgojevanja obstoji v tem, da se odstranijo vsi nasprotni vplivi, zlasti pa ono nepametno vplivanje, da bi otrok postal dober.

To je nauk novejših vzgojevalcev po Rousseaujevem kopitu. Kakor vidimo, je vsa modrost ta: da je vse, kar prihaja od človeka, dobro, popolno; človek tedaj je absolutno popolno bitje in če je na pr. Gúthe kako nedolžno deklico za nos vodil, je bilo to posebno popolno, ker se je v tem razodevala človeška narava v vsej svojej lepoti. Omenil sem Gúthe-ja za, ker tudi on jasno oznanuje omenjeni nauk.

Vem, da se nekaterim zdi čudno tako razlaganje, celó onim, ki delajo do pičice po imenovanih načelih. In vendar trdim, da sem stvar popolnoma zadel. Obljubim, da se bom potrudil natančno pokazati, kako velja v vzgoji načelo to skoro vseskozi. Za sedaj samo opomnim: Zakaj pa ne pustite, da bi se otrok zgodaj učil krščanskega nauka? Zakaj je odpravljena v šoli palica? Zakaj se podaja otrokom dandanes, kar se je le mogoče izmisliti in ne najprej to, kar stori otroke dobre? Zakaj je na univerzah popolna svoboda v podučevanju in učenju, kakor da bi dovršen osmošolec mogel soditi že o najmenitnejših učenjaških problemih in bi smel o vsem slišati, ako razume, ali ne?

Nekdanja vzgoja je gledala samo na to, da bi človeka osrečila za ta in za oni svet. Prepričani so bili vzgojniki te vrste, da ni treba človeku vsega vedeti, da mu mnogokrat le škodi, ako več ve, kakor je treba; vodila jih je misel, da je pri vzgoji gledati mnogo bolj na voljo otroško, kakor pa na pamet. Dandanes pa velja pravilo: Le odprite mladini vsa vrata, da gredo, kamor hočejo, le prostost ji dajte, da

lahkó dela po svoje, dobro ali slabo — je vse eno, da je le človeško.

Zakaj pa tako? Zato, ker je po naukih novih modrijanov človek sam — bog in ker prejšnjega krščanskega Boga ni več, zato tudi ne več greha, ni dobrega, ni slabega, ampak samo še — človeško.

Taki nazori so tedaj dandanes v dejanju veljavni prikrito in ne prikrito. Groza nas bi skoraj moralo biti in zdi se mi ko gledam mladino na tej pogubni poti, kakor da kliče: rešite nas.

O, ko bi mogla mladina umeti te moje besede, ko bi otrokom mogel dopovedati, kar se ne da dopovedati odraščeni! Otroci bi slušali, odraščeni — stariši in drugi vzgojevalci so trdovratni. „Slov.“

Gospodarske stvari.

Gozd in njegov vpliv na kmetijstvo.

III. Ako smo se tedaj prepričali, da je srednja letna toplina v gozdnatem kraju nižja od one, ki jo imajo brezgozdnati kraji, vendar pa smo prišli tudi do spoznanja, da so gozdi za obdelavo polja dobrodejni ter da so v nekaterih okoliščinah neobhodno potrebni.

Toplina, ki jo gozdi nasejati pomagajo, prinaša marsikatere haske s seboj. Razloček med vročino in mrazom postane manjši, toplina je bolj ravnomerna; gozd se jeseni bolj počasno ohladi, pa se tudi spomladi počasnejše vgreje. Jesen trpi tedaj dalj časa in spomlad pozneje nastopi. Rast pozneje začinja in tako tudi škodam, ki jih pomladanske slame napravljajo, lahekje ubeži. Sploh gozd prenašajo spreminjavo topline zabranjuje. V času, ko rastline rastejo, toplota od časa do časa polagoma prirašča, a setev vsled tega vendar ne trpi suše pa tudi zrnje ne zvodeni vsled prevelike moče. Gozdi so namreč vravnatelji padavin t. j. dežja, snega, rose, toče itd. O času, ko začne žito zoreti, pa nastopi največa toplota, ravno takrat, ko žito take toplote potrebuje.

Gozd pa ne vravnava le vloge in toplote, on vpliva tudi na vetrove. Vetrovi se po gozdih naravnost krhajo, to hoče reči, da gozd daje vetrom pogosto drugomer, skoz kar se obnebje dosti predružačuje. Posebno hasnovito je za kraj, če ga gozdi proti mrzlim severnim in vzhodnim vetrovom varujejo. Stroški, ki jih naprava takih gozdnih zavetnikov nareja, se obilno poplačujejo po bogatih žetvah na polju.

Silno imenitno ulogo imajo gozdi pri nevihtah. Ljudje pravijo: „Gozdi vlečejo nevihte na se.“ Resnična skušnja je, da je v gozdnatih, gorskih krajih največ bliska in groma. Znano

pa je, da se o blisku v zraku salitrova kislina nareja, ki je tvarina, katera ima v sebi dušec, katerega zopet zemlja v se srka in v amonijak spreminja, ki zopet rastlinam služi v živež.

Ako po tem takem najglavnejše točke še jednokrat v mislih pregledamo, bomo tedaj našli, da so gozdi, razun naravnega haska, ki ga daje les, stelja, skorja, smola itd. mogočnega vpljiva na vlago. Oni so vravnateljji padavin in dalje so močni braniteljji proti plazom, zemelnim rupinam, poplavom po prsti in kamenju. Gozdi varujejo zemljo močvirjev in opustošenja, oni kuhajo vetre, vravnavaajo skrajnosti vročine in mraza, varujejo rastline slane in pospešujejo rast po vedno ravnomerno rastoči toploti in primerno razdeljeni vlagi.

Sejmovi. 12. julija: v Šoštanju, Planini; 13. julija: v Ločah; 16. julija: v Zdolah, v Pleterju, v Dobovi; 17. julija: na Muti, v Beračah, pri sv. Ani na Krembergu.

Dopisi.

Iz Maribora. (Konfiskacija. Prošnja. Slovo od šolskih klopi.) Dnešnja številka „Slov. Gosp.“ pride častitim bralcem za en den pozneje v roke, kakor sicer. Lehko pa se nam verjame, da nam to ni ljubo. Mi smo ga bili v pravem času priredili in že bi ga bili izdali, toda višji gosposki se je zdel prenevaren in to koj v treh rečeh in za to nam ga je zaplenila. Nevaren pa je bil, kolikor smo poizvedeli, drugi vvodni članek z napisom: Nepričakovano pa potrebno; potlej dopis od Jadranskega morja in pa iz Ribnice. Nam se je vse to zdelo prav nedolžno, ker smo smatrali, da je vse resnično, pa smo se že v tem motili. Priredili smo zdaj drugi natis: za nj pa je bilo več časa treba, torej naj se nam ne zameri to nepovoljno zakasnenje. Članek, ki smo ga zdaj na drugo mesto uvrstili, vzeli smo od besede do besede iz vrlega „Slovenca“. Slavno ured. „Slovenca“ naj nam odpusti ta rop 9. t. m. so abiturijenti tukajšnjega c. kr. učiteljišča končali svoje preskušnje in so v večer v čitalnici imeli slovo. Bilo je, kakor se nam je reklo, prav prijetno videti, da se niso zastonj učili; kajti kakor so po vzporedu lepo govorili, tako so tudi lepo peli vpričo odličnih gostov, ki so se v ta namen bili zbrali. Tako je prav, saj njih učenje ne velja samo šoli, ampak tudi življenju.

Od sv. Ožbalta ob Dravi. Narodni odgojevatelji naše slovenske mladine v Marenberškem okraju ne morejo si v posebno čast šteti, ako jih v okrajnem šolskem svetu zastopa kot strokovnjak neki gospod, ki čuje na ime „Martinek“, akoravno ni več mladi fant. A častiti bralec bode baral, zakaj ta ne bi drugim

učiteljem po volji bil? Morda k rednim sejam ne zahaja? O, da, da, samo če bi jih bilo še več v mesecu, kajti „Martinek“ rad hodi v Marenberg, ker je 1. tisti dan prost in se mu ni treba mučiti po soparni šolski stanici, 2. prisluži si nekaj grošev; 3. v seji „ne vidi nič, ne sliši nič, ko bi bil mrtva stvar“. Samo pri glasovanju vstane, glava mu prikima, roke in noge pa odletavajo tako, da mora drugi gospod pristopiti, da jih vstavi. Drugih zaslug kot strokovnjak v okrajnem šolskem svetu nima. Častiti bralec pa me vpraša na dalje, kako je njegovo delovanje v šoli? Reči moram: „Deutsch, nur deutsch!“ Oho! Kako! se bodeš začudil, ako ne veš, da se je „Martinek“ pred nekaj mesecev cifrasto v graški „Tagespošti“ zahvalil: „Der deutsche Schulverein möge blüh'n und gedeih'n!“ Ko stopi „Martinek“ čez prag v šolo, prvo je, da slovenske poglavce pomiri: „Kinder, seit's nur schön ruhig!“ Potem koraka seveda po časi do mize, se vsede in ponoslja. Od slovenskih ukaželjnih otročičev, ki prijazno in zaplljivo gledajo, čakajoč na pouk, se naposled predrzne sosedov fantek H. mu prinesiti tablico, na katero je vestno izdelal svojo nalogo. Pričakujoč učiteljeve pohvale, se mu mesto prijazne besede za to predrznost zadere in ga pōdi v klop. Sosea H. rojena Kranjica, kateri na pravem mestu srce bije, ima pri njem več otrok. A ker je ob volitvah za narodno stran delovala in so liberalci skoro propali, primoran bil je „Martinek“ v svoji sveti jezi, tem otrokom v šoli povedati, rekoč: „Ker vaša mati nemčurje sovražijo, vas ne bodem več „deutsch“ učil; dosedaj sem to le iz gole dobrote storil, jaz zato nisem nič plačan, naj le povejo, kako vas čem za naprej učiti.“ Pametna mati, ki v marsičem „Martineka“ prekosi, naroči otroku: „Povej šolmeštru tako: Kakor Bog zapoveduje in postava veli“. Pa pri nas ni edina sosedinja domoljubkinja, „Martinek“ ima tudi dosti z g. župnikom opraviti, čeravno ga v šoli ne imenuje s pravo besedo. Nedavno je prišlo to gospodu do ušes, učenci so „Martineka“ izdali, a zato pa je bojda tudi resnicoljubno deklico W. prav pošteno naklestil — pa saj ni to prvi slučaj, že marsikateremu je do živega prišel, kar pa je že „zastarelo“. Nekateri mu celo oporekajo, da je breznačajen, pa evo vam ni to značajno, ko je ob volitvah na vse kriplje deloval, da se trdnjave ne porušijo in je z vsemi močmi krohotal in ploskal, kedar je nekdo na pragu s svojo gardo stoječ, odhajajočim narodnim volilcem kričal: „Kdo bode danes na farovško kožo pil?“ Res pili so ga, pa ne narodni volilci. Torej vidite predragi moji, „Martinek“ ne dela in se ne trudi odveč za to malo plačilo. V devetnajstem stoletju ne najdete para takemu šolmeštru, kot je on. Drugo pot več. Za danes Vam udana nadležna

Muha.